

OŚR.602.2.2020

Starostwo Powiatowe w Tarnowskich Górach

PODSUMOWANIE

STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU TARNOGÓRSKIEGO NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2029

Spis treści:

1. Wstęp	3
2. Podstawy prawne	4
3. Ustalenia zawarte w Prognozie oddziaływania na środowisko	5
4. Opinie właściwych organów	11
5. Udział Społeczeństwa	12
6. Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	12
7. Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu	12

1. Wstęp

W marcu 2020 r. przystąpiono do opracowania kolejnego Programu Ochrony Środowiska Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2029 w oparciu o umowę zawartą w dniu 25 lutego 2020 r. pomiędzy Powiatem Tarnogórskim, a IGO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa z siedzibą w Katowicach przy ul. Barbary 21

Program ochrony środowiska jest podstawowym narzędziem precyzującym działania w sektorze środowiska na terenie powiatu. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, sporządzenie Programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego, w tym zakresie prawa.

Opracowany Dokument jest zgodny z obowiązującymi przepisami w szczególności z „Polityką Ekologiczną Państwa 2030 – strategią rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” przyjętą uchwałą Nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. Ponadto, Program spełnia zaktualizowane wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska opublikowane przez Ministerstwo Klimatu w styczniu 2020 r.

W trakcie prac nad projektem Programu Ochrony Środowiska Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2029, właściwe organy opiniujące: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Katowicach stwierdziły konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla ww. dokumentu, uzgadniając jednocześnie stopień i zakres szczegółowości Prognozy oddziaływania na środowisko. Po sporządzeniu niezbędnej dokumentacji firma IGO wystąpiła o zaopiniowanie projektu Programu Ochrony Środowiska wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko do właściwych organów opiniujących. Zarówno Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska jak i Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny zaopiniowały pozytywnie przedłożony Program Ochrony Środowiska.

W czerwcu 2020 r. w ramach przeprowadzenia Oceny Oddziaływania na Środowisko, Program został podany do publicznej wiadomości, celem zebrania uwag od lokalnej społeczności. Nie złożono żadnych uwag ani wniosków.

W dniu 14 października 2020 r. dokument został również zaopiniowany pozytywnie Uchwałą nr 2347/174/VI/2020 Zarządu Województwa Śląskiego.

2. Podstawy prawne

Podstawę prawną do przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko stanowią:

- Dyrektywa 2001/42/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001r. w sprawie oceny oddziaływania pewnych planów i programów na środowisko,
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. 2021, poz. 247) (tzw. Ustawa OOŚ).

W myśl art. 3 ust. 1 pkt. 14 Ustawy OOŚ, strategiczna ocena oddziaływania na środowisko to postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu, obejmującego w szczególności: uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko, sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko, uzyskanie wymaganych ustawą opinii, zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

Wykonanie Prognozy oddziaływania Programu Ochrony Środowiska Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2029 na środowisko wynika bezpośrednio z art. 46 Ustawy OOŚ. Przeczytać tam można m.in., że: „Przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty: (...) planów lub programów w dziedzinie (...) gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, rolnictwa, wykorzystania terenu (...), wyznaczających ramy dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko” oraz „(...) plany (...), których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony.”

Prognoza, jako jeden z elementów strategicznej oceny oddziaływania stanowi analizę potencjalnego wpływu zapisów projektowanego planu na elementy środowiska naturalnego, w szczególności na stan zachowania gatunków grzybów, roślin i zwierząt objętych ochroną prawną oraz na stan zachowania siedlisk przyrodniczych wymienionych jako cenne z punktu widzenia Unii Europejskiej i wymienione w załącznikach Dyrektywy Rady 2009/147/WE oraz Dyrektywy 92/43/EWG. Ponadto, Prognoza dąży także do ustalenia, czy zapisy projektowanego Programu Ochrony Środowiska mogą naruszać w jakikolwiek sposób wymogi Dyrektywy Rady 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzanym środowisku naturalnemu.

Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2029 wykonana została zgodnie z art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r., poz. 283 t.j. ze zm.). Zakres został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach (pismo znak: WOOŚ.411.50.2020.AOK z dnia 29 kwietnia 2020 r.) oraz ze Śląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (Opinia Sanitarna znak: NS-NZ.9022.22.1.2020 z dnia 21 kwietnia 2020 r.).

3. Ustalenia zawarte w Prognozie oddziaływania na środowisko

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu związane są z zasobami przyrodniczymi, klimatem, krajobrazem i zanieczyszczeniem powietrza, hałasem, glebami i zasobami naturalnymi, zagrożeniem wód powierzchniowych i podziemnych, zagrożeniem ze strony powodzi oraz gospodarką odpadami.

Do czynników stanowiących zagrożenie dla środowiska przyrodniczego należą zagrożenia abiotyczne: susze i okresy wysokich temperatur w okresie wegetacyjnym, gwałtowne silne wiatry, okiść i szadź, przymrozki wiosenne, powódzie, długotrwałe i obfite opady deszczu w okresie wczesnego lata powodujące erozję gleb i niszczące drogi, erozja gleby, zagrożenia biotyczne: szkodniki owadzie, występowanie grzybów pasożytniczych, szkody od zwierzyny roślinożerne i gryzoni, zagrożenia antropogeniczne: zanieczyszczenie powietrza, dawne funkcjonowanie zakładów chemicznych i związane z tym skażenie gleb i wód podziemnych, zagrożenia wynikające z urbanizacji terenu, intensywna penetracja terenów leśnych przez zbieraczy grzybów i owoców leśnych, zagrożenia pożarami.

Na środowisko powiatu tarnogórskiego oddziaływać będą czynniki antropogeniczne, tj. przedsięwzięcia inwestycyjne i budowlane określone w harmonogramie Programu. Oddziaływanie to występować będzie przede wszystkim na etapie realizacji inwestycji.

Dla powierzchni lasów główne zagrożenia związane są z pożarami. Pewne zagrożenie mogą powodować także szkodniki. W związku z realizacją inwestycji zagrożeniem może być zanieczyszczenie substancjami ropopochodnymi w wyniku awarii wykorzystywanego sprzętu i środków transportu, zanieczyszczenie powstającymi odpadami lub niewłaściwie przechowywanymi materiałami.

Zjawisko zanieczyszczenia gleb na terenie powiatu tarnogórskiego może odnosić się głównie do obecności metali ciężkich takich jak: miedź, ołów, kadm, cynk, nikiel, rtęć i chrom. Zanieczyszczenia te występują przede wszystkim:

- na terenach skażonych i rekultywowanych,
- w otoczeniu dużych zakładów przemysłowych,
- w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów.

Na terenie powiatu tarnogórskiego głównymi zagrożeniami dla powierzchni ziemi są istnienie obszarów poprzemysłowych i zdegradowanych. Głównymi zagrożeniami i problemami w ochronie zasobów kopalin są: ingerencja w środowisko naturalne powodująca jego zanieczyszczenie lub zubożenie jego walorów, przekształcenie krajobrazu, które może być powodem obniżenia wartości estetycznych, kosztowny i złożony proces rekultywacji terenów zdegradowanych.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych na terenie powiatu tarnogórskiego są: odpady przemysłowe i komunalne, które generują do środowiska specyficzne składniki mineralne: siarczany, chlorki oraz metale. Zanieczyszczenia zawarte w odpadach na skutek wymywania przez wody opadowe przedostają się do wód powierzchniowych, a w wyniku infiltracji zanieczyszczają również wody podziemne. Składowiska na terenie powiatu posiadają piezometry, w których mierzony jest poziom lustra wody i badana jakość wody podziemnej, istnienie byłych Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry”, lokalne stwierdzenie i tetrachloroetylenem (PER) w wodzie, ścieki komunalne, deszczowe i przemysłowe – pomimo działających oczyszczalni ścieków, ze względu na dość niski stopień

skanalizowania, część ścieków bytowo-gospodarczych odprowadzana jest do cieków powierzchniowych, ścieki deszczowe przede wszystkim z centrów miast i gmin, dróg przelotowych oraz parkingów i stacji paliw zanieczyszczają wody powierzchniowe i podziemne głównie substancjami ropopochodnymi spłukiwanymi z nawierzchni, brak kanalizacji – z części terenów nie posiadających kanalizacji sanitarnej ścieki odprowadzane są do nieszczelnych, przydomowych osadników – szamb, skąd zanieczyszczenia przedostają się do wód gruntowych oraz do cieków powierzchniowych. Ścieki socjalno-bytowe wprowadzają głównie zanieczyszczenia wyrażone jako BZT5, ChZT, azot amonowy i fosforany, hodowle przemysłowe – najbardziej niebezpieczne dla środowiska wodnego są gospodarstwa rolne prowadzące hodowle, z uwagi na produkowaną gnojowicę. Nieprawidłowe wylewanie gnojowicy na pola i ich nawożenie, zanieczyszcza wody podziemne powodując wzrost zawartości związków azotu, zmianę barwy, zapachu, podwyższoną utlenialność oraz możliwość wystąpienia zanieczyszczeń bakteriologicznych, tereny przemysłowe – antropogeniczna zmiana powierzchni terenu w skutek działalności gospodarczej prowadzonej przez zakłady przemysłowe. Dotyczy to również ścieków przemysłowych, niewystarczająco podczyszczonych przed odprowadzeniem. Zagrożenie skażenia gleby występujące na terenach zdegradowanych (poprzemysłowych). Gleby te zawierają ponadnormatywne zawartości metali ciężkich. Zanieczyszczenia te wymywane wodami opadowymi, przedostają się do wód powierzchniowych i podziemnych, transport drogowy i kolejowy – zagrożeniem dla środowiska wodnego są spływy opadowe z dróg i nasypów kolejowych, które niosą substancje organiczne (materiały pędne, smary, oleje, środki czyszczące i konserwujące i inne) oraz substancje nieorganiczne (sole używane przy gołodledzi i inne), ciekły powierzchniowy prowadzący wody pozaklasowe zanieczyszczenia wód powierzchniowych stają się udziałem również wód podziemnych w obszarach występowania więzi hydraulicznej między nimi i lokalizacji cieków w zasięgu wpływu drenażu wywołanego eksploatacją studni.

Podstawowym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie powiatu tarnogórskiego jest komunikacja oraz niska emisja. W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory (szczególnie benzen) oraz pyły zawierające m. in. związki ołowiu, kadmu, niklu i miedzi. W okresie zimowym, zanieczyszczenia komunikacyjne mogą powodować powstawanie smogu, a w okresie letnim tzw. smogu fotochemicznego. Zanieczyszczenia emitowane przez pojazdy w wyniku reakcji fotochemicznej przyczyniają się do tworzenia ozonu przyziemnego. Największa emisja tych zanieczyszczeń zlokalizowana jest w rejonach dróg o dużym natężeniu ruchu. Niska emisja na terenie powiatu związana jest z indywidualnymi środkami ciepłowniczymi w gospodarstwach domowych, które w przeważającej ilości wykorzystują jako źródło energii węgiel kamienny, często gorszego gatunku. Do czasu wejścia w życie uchwały antysmogowej (Uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa a Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji) dość często spalane były także floty, muły i koncentraty. Aktualnie ich spalanie zdarza się incydentalnie. Ponadto nadal zdarza się niedopuszczalne przepisami prawa spalanie różnego rodzaju materiałów odpadowych, w tym odpadów komunalnych, które mogą być źródłem emisji dioksyn, ponieważ proces spalania jest niepełny i zachodzi w niższych temperaturach. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie

posiadają urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, związaną z okresem grzewczym. Źródło emisji zanieczyszczeń do powietrza stanowi także działalność przemysłowa zakładów produkcyjnych i usługowych funkcjonujących na terenie powiatu tarnogórskiego.

Kolejnym czynnikiem decydującym o stanie jakości powietrza jest emisja komunikacyjna, której największe stężenia lokują się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, szczególnie w rejonie dróg krajowych DK11 (Bytom Lubliniec Ostrów Wielkopolski Poznań Kołobrzeg) i DK78 Chałupki Chmielnik), a także drogi ekspresowej S1 (Pyrzowice Mysłowice) oraz autostrada A1. Uciążliwości związane z emisją zanieczyszczeń z komunikacji nasilają się zwłaszcza w okresie letnim. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze. Istotne znaczenie ma również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon pojazdów i nawierzchni dróg.

W związku z realizacją inwestycji zagrożeniem może być zwiększona emisja hałasu pochodząca z maszyn i środków transportu wykorzystywanych w trakcie prac.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2029.

Wszystkie działania przewidziane do realizacji w ramach Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego z założenia mają na celu poprawę stanu środowiska. Natomiast poprawa jakości środowiska wpłynie pozytywnie na standard życia mieszkańców i ich zdrowie. Brak realizacji zapisów Programu prowadzić będzie do znaczącego pogorszenia wszystkich elementów środowiska. Do potencjalnych zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tarnogórskiego należą:

- pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze zwiększonym wytwarzaniem ścieków i niekontrolowanym ich odprowadzaniem, a także zaleganiem odpadów na terenie Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry”,
- wzrost zużycia surowców, energii, wody oraz zmniejszanie się zasobów wodnych,
- pogorszenie jakości powietrza,
- postępująca degradacja gleb,
- zwiększająca się ilość powstających odpadów,
- utrata bioróżnorodności,
- degradacja walorów krajobrazu,
- zmniejszanie się zasobów leśnych,
- zwiększenie narażenia mieszkańców na ponadnormatywne natężenie hałasu i pól elektromagnetycznych,
- pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Poniżej przedstawiono potencjalne zmiany, jakie mogłyby mieć miejsce w przypadku braku realizacji ustaleń Programu, w poszczególnych komponentach ochrony środowiska i innych działaniach wspomagających:

Ochrona klimatu i jakość powietrza

Przyjęty w Programie cel „Poprawa i utrzymanie jakości powietrza atmosferycznego zgodnie

z obowiązującymi standardami” realizowany będzie między innymi poprzez realizację i wdrożenie aktualnie obowiązującego Programu ochrony powietrza (POP) dla terenu województwa śląskiego, zgodnie z wynikami rocznej oceny jakości powietrza w strefach, a także poprzez realizację planów gospodarki niskoemisyjnej i programów ograniczania niskiej emisji na szczeblu gmin. Bardzo ważną sprawą jest przebudowa i rozbudowa dróg oraz termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, a montaż odnawialnych źródeł energii na terenie gmin powiatu. Ponadto istotną kwestią jest także realizacja inwestycji mających na celu ograniczenie emisji substancji zanieczyszczających z instalacji energetycznych i przemysłowych oraz w zakresie produkcji paliw niskoemisyjnych i biopaliw.

Zaniechanie działań zmierzających do ograniczenia emisji gazów i pyłów do atmosfery może prowadzić do stopniowego pogorszenia jakości powietrza atmosferycznego. Brak wdrożenia proekologicznych inwestycji spowoduje pogarszanie się jakości powietrza, na którą wpływ ma emisja niska, przemysłowa i komunikacyjna. Dlatego pozostawienie infrastruktury drogowej w obecnym stanie także wpłynie niekorzystnie na czystość powietrza.

W związku z tym zaniechanie realizacji ustaleń w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego jest działaniem zdecydowanie negatywnym.

Gospodarowanie wodami i gospodarka wodno-ściekowa

Przyjęte w Programie cele „Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych”, „Edukacja ekologiczna dot. gospodarki wodnej”, „System zrównoważonego gospodarowania wodami”, „Przywrócenie dobrej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych” i „Ochrona przeciwpowodziowa” realizowane będą poprzez prowadzenie działań edukacyjnych, promocyjnych i propagujących wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody, prowadzenie badań jakości wód powierzchniowych i podziemnych, budowę i przebudowę kanalizacji, prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych, poprzez budowę, przebudowę i modernizację budowli przeciwpowodziowych, a w szczególności poprzez zakończenie zadania pn.: „Ochrona Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 330 – Gliwice poprzez kompleksowe unieszkodliwienie odpadów wraz z rekultywacją terenów skażonych Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” Tarnowskich Górach”.

Zaniechanie działań zmierzających do ochrony wód powierzchniowych i podziemnych może prowadzić do wystąpienia niekorzystnych zmian jakości wody.

W związku z tym zaniechanie realizacji ustaleń w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych jest działaniem zdecydowanie negatywnym.

Zasoby przyrodnicze

Jednym z ważnych ustaleń Programu jest „Ochrona zasobów przyrodniczych powiatu”. Zaniechanie działań zmierzających do rozwoju bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej i braku realizacji działań z zakresu edukacji ekologicznej, w szczególności na temat obszarów Natura 2000 i innych walorów przyrodniczych powiatu oraz brak usuwania roślinności inwazyjnej może spowodować szereg nieodwracalnych zmian w ich strukturze, a w konsekwencji prowadzić do zanikania elementów różnicujących, takich jak zadrzewienia, zakrzewienia, torfowiska, wilgotne

łąki, które pełnią funkcje środowiskotwórcze i krajobrazowe. Zmniejszenie różnorodności krajobrazu spowoduje zanik części siedlisk, a tym samym zaburzenie fauny. W związku z tym zaniechanie realizacji ustaleń w zakresie ochrony przyrody jest działaniem zdecydowanie negatywnym.

Ochrona lasów

Przyjęty w Programie cel w zakresie ochrony lasów to „Prowadzenie prawidłowej gospodarki leśnej” realizowany będzie w oparciu o zakup sadzonek drzew i prowadzenie nadzoru nad lasami.

Brak realizacji założonych ustaleń tego dokumentu może m. in. spowodować: zahamowanie wzrostu ilościowego i jakościowego zasobów leśnych, a nawet ich zmniejszenie (np. na skutek pożarów lub w wyniku nieracjonalnej gospodarki w lasach prywatnych) oraz ograniczenie korzystnych dla środowiska funkcji ochronnych lasów, zwłaszcza w zakresie ochrony gleb i wód, przyrody oraz ich roli krajobrazowej.

Gleby i zasoby naturalne

Przyjęty w Programie cel ochrony gleb „Racjonalne gospodarowanie zasobami glebowymi” realizowany będzie poprzez prowadzenie i aktualizację potencjalnych historycznych zanieczyszczeń gleby oraz realizacją zadania związanego z wydawaniem decyzji na wyłączenie gruntów z produkcji rolnej oraz wydawaniem opinii dotyczących Studium lub Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego. Celem jest ochrona najlepszych gruntów na terenie powiatu oraz ochrona terenów rolnych. Z kolei cel „Ochrona zasobów kopalin” realizowany będzie poprzez współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż i eliminacja nielegalnego wydobycia przez kontrolę.

Ponadto brak realizacji założonych ustaleń może spowodować niekontrolowane wydobycie surowców naturalnych, co może wpłynąć negatywnie na stan powierzchni ziemi oraz na krajobraz.

Zagrożenia hałasem

Projekt Programu zakłada „Zmniejszenie zagrożenia emisją hałasu”. Zaniechanie realizacji ustaleń z zakresu ochrony przed hałasem będzie miało niekorzystny wpływ, przede wszystkim na zdrowie ludzi.

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawianiu odpadów

Projekt Programu zakłada „Zapewnienie właściwego postępowania z odpadami” poprzez prowadzenie nadzoru administracyjnego nad wydanymi decyzjami z zakresu gospodarki odpadami i kontrolę przedsiębiorców oraz nadzór nad zadaniem likwidacji zwałowisk odpadów niebezpiecznych poprzez unieszkodliwienie oraz rekultywację terenów po Zakładach Chemicznych „Tarnowskie Góry”. Zaniechanie realizacji ustaleń z zakresu gospodarki odpadami może doprowadzić do niewłaściwego postępowania z odpadami w sektorze przemysłowym.

Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna ma na celu „Zwiększenie wiedzy i świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska”. Prawo do informacji o środowisku jest jednym z najważniejszych instrumentów ochrony środowiska i elementem, dzięki któremu społeczeństwo ma możliwość wpływania na procesy podejmowania decyzji, których skutki mają znaczenie dla środowiska. Działania edukacyjne i informacyjne w zakresie ochrony środowiska podejmowane w ramach Programu zmierzają do podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu. Brak podejmowania działań w tym zakresie sprzyjać będzie rozwojowi konsumpcyjnego stylu życia, zwiększonemu zapotrzebowaniu na surowce, wodę i energię, wzrostowi zanieczyszczenia

środowiska. Zaniechanie realizacji ustaleń z zakresu edukacji ekologicznej jest działaniem zdecydowanie negatywnym.

W przypadku gdy, Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2029, nie zostanie wdrożony, negatywne trendy będą się pogłębiać, a zanieczyszczenie środowiska wzrastać, dlatego realizacja Programu jest niezbędnie konieczna.

Identyfikacja i ocena potencjalnych oddziaływań na środowisko zadań ujętych w projekcie Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2029

Żadne z zaplanowanych w Programie działań nie spowoduje wyłącznie negatywnego oddziaływania na którykolwiek z komponentów. Prognozuje się, że zdecydowana większość zadań wywoła pozytywny wpływ na środowisko, a jedynie planowane inwestycje mogą powodować oddziaływanie o charakterze zarówno pozytywnym, jak i negatywnym. Dotyczy to zadań związanych z: klimatem i ochroną powietrza atmosferycznego, gospodarowaniem wodami i gospodarką wodno-ściekową oraz ochroną przed hałasem.

KLIMAT I POWIETRZE ATMOSFERYCZNE – planowane działania zapisane w Programie w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego będą pozytywnie oddziaływać na środowisko, mimo możliwości pojawienia się negatywnych oddziaływań, które mają znacznie mniejszą skalę oraz wagę, dotyczy to głównie zadań związanych z przebudową i rozbudową dróg. Zadania zmierzające do zmniejszenia niskiej emisji i jej uciążliwości, będą miały zdecydowanie pozytywny wpływ na poszczególne komponenty środowiska. Takie skutki przyniesie również termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych poprzez kompleksową termomodernizację oraz montaż odnawialnych źródeł energii na terenie gmin powiatu tarnogórskiego.

GOSPODAROWANIE WODAMI I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA – działania zaplanowane w ramach tego komponentu będą pozytywnie oddziaływać na środowisko, pomimo ewentualnie mogących wystąpić negatywnych oddziaływań, o znacznie mniejszej skali, jedynie na etapie budowy i modernizacji sieci kanalizacji oraz budowy budowli przeciwpowodziowych. Należy podkreślić, iż mimo bezsprzecznego pozytywnego oddziaływania tych przedsięwzięć na środowisko, lokalnie pojawić się mogą negatywne skutki oddziaływań tych inwestycji, wyłącznie na etapie ich realizacji.

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWIANIU ODPADÓW – zadania przewidziane do realizacji w ramach tego komponentu wynikają z obowiązku wydawania decyzji administracyjnych w gospodarce odpadami i przeprowadzania kontroli przedsiębiorców w zakresie spełniania zapisów wydanej przez Starostę decyzji jak również konieczności prowadzenia nadzoru nad likwidacją zwałowisk odpadów niebezpiecznych poprzez unieszkodliwienie oraz rekultywację terenów po Zakładach Chemicznych „Tarnowskie Góry”.

ZASOBY PRZYRODNICZE I OCHRONA LASÓW – działania związane z obszarami przyrodniczo cennymi i lasami skutkować powinny poprawą funkcjonowania ekosystemów na terenie powiatu. Obszary chronione oraz lasy stanowią bufor niekorzystnych oddziaływań człowieka na inne komponenty środowiska:

- poprawiają mikroklimat i jakość powietrza,
- retencjonują i oczyszczają wody opadowe,
- stanowią środowisko życia roślin i zwierząt,

- roślinność ogranicza erozję gleby i rozkłada jej zanieczyszczenia,
- lasy i parki mogą osłaniać zabytki przed niekorzystnym oddziaływaniem środowiska, często same stanowią dziedzictwo kulturowe lub są integralną częścią zabytkowych założeń zieleni,
- parki, lasy i tereny zieleni stanowią ważne miejsce wypoczynku mieszkańców, zmniejszają uciążliwości takie jak hałas, zanieczyszczenie powietrza, zwiększenie temperatury.

Istotnym zadaniem przewidzianym w harmonogramie Programu w ramach ochrony lasów jest także prowadzenie nadzoru nad lasami. Powyższe działanie przyczyni się do poprawy stanu ochrony drzew oraz będzie miało pozytywny wpływ na środowisko. Rozwój bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej z kolei, będzie wpływał na podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców. Realizowane będzie również działanie polegające na usuwaniu roślinności inwazyjnej.

GLEBY I ZASOBY NATURALNE – zadania przewidziane do realizacji, mają na celu m.in. zachować gleby w stanie nie pogorszonym i w najlepszych klasach bonitacyjnych. Prawidłowe użytkowanie zasobów ziemi powinno dodatkowo pozytywnie wpłynąć na środowisko. Nie przewiduje się znaczącego wpływu działań chroniących powierzchnię ziemi na jakość powietrza, krajobraz czy zdrowie ludzi.

OCHRONA PRZED HAŁASEM – działania ochronne w obszarze hałasu będą miały w dużej mierze charakter monitoringowy i organizacyjny. Nie przewiduje się negatywnych oddziaływań takich działań. Działaniem najbardziej uciążliwym, mogącym przejawiać negatywne oddziaływanie na środowisko, będzie modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze powiatu.

EDUKACJA EKOLOGICZNA – nie przewiduje się negatywnych oddziaływań realizacji zadań w ramach edukacji ekologicznej. Podejmowane działania sprowadzać się będą do wspierania kształcenia społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska oraz poprawy dostępności informacji o środowisku, a także promowania działań proekologicznych. Pozwoli to zarówno podejmować optymalne działania inwestycyjne i pozainwestycyjne, jak również lepiej monitorować ich realizację.

DZIAŁANIA SYSTEMOWE – nie przewiduje się negatywnych oddziaływań realizacji zadań w ramach działań systemowych tj. opracowanie dokumentów strategicznych i raport z tych dokumentów. Program ochrony środowiska pełni rolę kształtującą i wspomagającą system ochrony środowiska.

4. Opiniowanie właściwych organów

Po przystąpieniu do opracowania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2029 wystąpiono z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu ww. dokumentu zgodnie z art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r., poz. 283, t. j. ze zm.). Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach pismem znak: WOOŚ.411.50.2020.AOK z dnia 29 kwietnia 2020 r. uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko sporządzanej do projektu ww. programu.

Również Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Katowicach Opinią Sanitarną znak: NS-NZ.9022.22.1.2020 z dnia 21 kwietnia 2020 r. uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

W dniu 15 czerwca 2020 r. wystąpiono z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach o zaopiniowanie projektu dokumentu wraz z prognozą.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach pismem znak: WOOŚ.410.225.2020.PB z dnia 06 lipca 2020 r. zaopiniował pozytywnie projekt ww. programu. Również Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Katowicach Opinią Sanitarną znak: NS-NZ.9022.23.8.2020 z dnia 16 lipca 2020 r. zaopiniował przedmiotowy dokument.

5. Udział Społeczeństwa

Zgodnie z art. 54 ustawy z dn. 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku (...) (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 247), w terminie od 23.06.2020r. do 14.07.2020r. (22 dni), w siedzibie Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach przy ul. Karłuszowiec 5, wyłożono projekt Programu Ochrony Środowiska Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2029 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Termin wyłożenia dokumentu został podany do publicznej wiadomości na tablicy ogłoszeń oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa Tarnogórskiego. W trakcie wyłożenia dokumentu nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski.

6. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Powiat tarnogórski nie jest położony w obszarze przygranicznym, a realizacja projektowanych przedsięwzięć w dokumencie nie tworzy żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach Programu ma charakter lokalny i ewentualne oddziaływanie projektowanych przedsięwzięć będzie miało jedynie zasięg lokalny. Na etapie sporządzania prognozy stwierdzono, że realizacja działań określonych w projekcie Programu nie wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

7. Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzenia monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

Zakres monitoringu realizacji powinien obejmować ocenę:

- stopnia wykonania określonych zadań,
- stopnia realizacji przyjętych celów,
- rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i zadaniami, a ich wykonaniem oraz analizę tych rozbieżności.

Stopień realizacji zadań określonych w niniejszym Programie powinien być oceniany, co dwa lata tj. w 2023 r. za okres 2021-2022 i w 2025 r. za okres 2023-2024. Ocena ta będzie podstawą do kolejnej aktualizacji niniejszego dokumentu.

Podstawą właściwego systemu oceny realizacji Programu ochrony środowiska jest dobry system sprawozdawczości. W tabeli poniżej przedstawiono wskaźniki monitorowania Programu, przyjmując, że lista ta nie jest wyczerpująca i będzie sukcesywnie w miarę potrzeb modyfikowana.

Do określenia niniejszych wskaźników posłużą dane udostępniane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ), Główny Urząd Statystyczny (GUS) oraz informacje uzyskane ze Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach.

Realizacja założonych w Programie Ochrony Środowiska zadań wymaga pozyskania znacznych środków finansowych. Szczególnie dla zadań wysokonakładowych istotne będzie pozyskanie funduszy ze źródeł zewnętrznych. W tym celu niezbędne jest monitorowanie dostępności środków finansowych oraz skuteczna współpraca ze wszystkimi komórkami organizacyjnymi na terenie powiatu oraz dokonywanie analiz dostępnych źródeł finansowania.

Istotnym zadaniem jednostek odpowiedzialnych za realizację Programu będzie utrzymywanie bieżących kontaktów ze Starostwem Powiatowym w Tarnowskich Górach oraz raportowanie postępów realizacji Programu. Jest to działanie bardzo ważne dla osiągnięcia założonych celów. Starosta jest odpowiedzialny za przygotowanie projektu budżetu, prowadzi nadzór jego wykonania oraz kontrolę realizacji zleconych zadań.

Monitorowanie realizacji postępu powinno być wewnętrznym mechanizmem wspomagającym zarządzanie Programem i polegać na gromadzeniu informacji na temat dotyczący danego projektu w aspekcie finansowym, a także rzeczowym. Działania powinny również dotyczyć procesu systematycznego analizowania informacji, w celu określenia, czy założenia pokrywają się z osiąganymi rezultatami i celami na poszczególnych etapach realizacji projektu. Monitorowanie ma spełniać przede wszystkim funkcję wewnętrznej kontroli stanu realizacji poszczególnych zadań zaplanowanych w Programie. Powinien to być proces ciągły trwający aż do zakończenia prac nad danym projektem. Podjęcie takich działań zwiększa prawdopodobieństwo ukończenia zadań zaproponowanych w harmonogramie.

Informowanie opinii publicznej oraz prowadzenie działań edukacyjnych jest istotne ze względu na podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców. Działania edukacyjne mogą w dłuższej perspektywie przyczynić się m.in. do ograniczenia ilości dzikich wysypisk, czy ograniczenia spalania odpadów w piecach do tego nieprzystosowanych. Wzrost świadomości ekologicznej wśród mieszkańców może przyczynić się do poprawy jakości środowiska w powiecie.

Wskaźniki monitorowania Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tarnogórskiego

Obszar interwencji	Wskaźnik		
	Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa rok 2019	Wartość docelowa
B Przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza	D	E	F
	Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne (GIOŚ)	PM10, PM2,5, ozon, benzo(a)piren	Brak substancji z przekroczeniami
	Zmiana stężeń zanieczyszczeń pyłowych pyłu PM10 na stacji pomiarowej GIOŚ (Tarnowskie Góry, ul. Litewska) w strefie śląskiej [%]	PM10 PM2,5	Brak przekroczeń
	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie [Mg/rok]	Ogółem Ze spalania paliw, Węglowo-grafitowe, sadza	Zmniejszenie wielkości emisji
	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie [Mg/rok]	Ogółem CO ₂ NO _x CO CO ₂	Zmniejszenie wielkości emisji
Zagrożenia hałasem	Miejsca gdzie poziom hałasu przekracza wartości dopuszczalne wg obowiązujących przepisów (GIOŚ)	Droga krajowa Nr 94 ul.Bytomska, od skrzyżowania z ul.Dworcową do skrzyżowania z ul.Sienkiewicza – Zbrostawice – 70,2-72,5 dB	Poziom hałasu nieprzekraczający dopuszczalnych norm
		Drogi gminne, drogi powiatowe – 64,3-67,9 dB	Poziom hałasu nieprzekraczający dopuszczalnych norm
Pola elektromagnetyczne	Wartość poziomów pól elektromagnetycznych [V/m] wczw 2018 r. w gminach powiatu tj.: Tarnowskie Góry, Tarnowskie Góry Repty,	0,27 0,44	<7

Obszar interwencji	Wskaźnik		
	Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa rok 2019	Wartość docelowa
	D	E	F
Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	Tworóg, Zbrosławice	0,23 0,49	
	Stosunek liczby JCWP o wykazanym co najmniej dobrym stanie wód do ogólnej liczby jednolitych części wód [%] (GIOŚ)	27,5	100
	Stosunek liczby JCWPd o wykazanym co najmniej dobrym stanie wód do ogólnej liczby jednolitych części wód [%] (GIOŚ)	40	100
	Zużycie wody [dam ³ /rok]	7 936,2	Zmniejszenie zużycia
	Zużycie wody na potrzeby przemysłu [dam ³ /rok]	2 722	Zmniejszenie zużycia
	Udział ścieków oczyszczonych w ściekach wymagających oczyszczenia [%]	93,4	Zwiększenie
	Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w stosunku do ludności ogółem [%] (GUS)	71,8	Zwiększenie
	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków [%] ogólnej liczby ludności GUS	75,1	Zwiększenie
	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów [%] ludności GUS	54,8	Zwiększenie
	Masa odebranych z nieruchomości zamieszkałych odpadów komunalnych ogółem [Mg/rok] (dane z gmin, GUS)	62 197,8	Zmniejszenie ilości powstających odpadów komunalnych
Gospodarka odpadami w obiegu zamkniętym	Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie z nieruchomości zamieszkałych [Mg/rok] (dane z gmin, GUS)	27 331,5	Zwiększenie ilości odpadów komunalnych zbieranych selektywnie
	Ilość odebranych z nieruchomości zamieszkałych zmieszanych odpadów komunalnych [Mg/rok] (dane z gmin, GUS)	34 866,4	Zmniejszenie ilości zmieszanych odpadów komunalnych

Obszar interwencji	Wskaźnik		
	Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa rok 2019	Wartość docelowa
B	D	E	F
	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła z odpadów komunalnych [%]	30-65	Zwiększenie
Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Liczba pomników przyrody [szt.] GUS,	137	Utrzymanie i zachowanie stanu istniejącego lub wzrost
	Powierzchnia form ochrony przyrody [ha]	568,14	Utrzymanie i zachowanie stanu istniejącego lub wzrost
	Lesistość [%]	50,2	Sukcesywne dalsze zwiększenie lub utrzymanie lesistości zgodnie z KPZL
	Powierzchnia lasów [ha]	33 269	Zwiększenie lub utrzymanie lesistości
Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb oraz zarządzanie zasobami geologicznymi	Powierzchnia ogólna gruntów [ha] (Starostwo Powiatowe)	64 350	Odwroćenie tendencji spadkowej
	Powierzchnia użytków rolnych [ha] (Starostwo Powiatowe)	21 971	Odwroćenie tendencji spadkowej
	Liczba obszarów przemysłowych i zdegradowanych [szt.]	35	Zmniejszenie liczby terenów zdegradowanych poprzez rekultywację
Wbudowane w CSO odpady niebezpieczne powstałe z realizacji zadania pn. „Ochrona Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 330 – Gliwice poprzez kompleksowe unieszkodliwienie odpadów wraz z rekultywacją terenów skażonych Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach w likwidacji”	Liczba złóż podlegających Staroście aktualnie eksploatowanych na podstawie wydanych koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	3	Zachowanie lub wzrost
	Masa odpadów niebezpiecznych wbudowanych w składowisko	1 046 tys. m ³	425 tys. m ³

Program ochrony środowiska będzie podstawowym narzędziem precyzującym działania w sektorze środowiska na terenie powiatu. Według założeń, przedstawionych w sporządzonym Programie, doprowadzi on do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego prawa.

z up. Starosty
CZŁONEK ZARZĄDU
Stanisław Torbus